

Društvo prijateljev poti sv. Jakoba v Sloveniji
Slovenija, 1000 Ljubljana, Ul. Marka Šlajmerja 11

telefon: +386-01-427-15-10

mobitel GSM: 031-35-95-58

poslovni račun: NLB d.d. 0205 – 8008 – 9726 – 397

davčna številka: 46623221, matična številka 1207776

E-mail metodij.rigler@telemach.net; marjeta.rigler@jakobova-pot.si

»Najbolj dokumentiran hospic na Slovenskem je bil hospic sv. Antona na »Kozjem hrbtu« v Tuhinjski dolini (hospitale sancti Antonii in Bokesruke), v današnjem Špitaliču pod 658 metrov visokim sedlom Kozjak. Ležal je na najpomembnejši srednjeveški prometnici, ki je povezovala Ogrsko oziroma Štajersko z Italijo. Bil je ustanova Andeških, istrskega obmejnega grofa Henrika I. in njegovega brata vojvode Otona VII., poverjen vetrinjskemu samostanu, kot je razvidno v listini iz leta 1229, ki potrjuje osnovno donacijo precejšnje posesti in dohodkov v Tuhinjski dolini. O namenu hospica izrecno govori dokument iz leta 1251 – da bi bratje vetrinjskega samostana v njem prizadevno skrbeli za revne popotnike (»ut pauperibus transeuntibus in dicto hospitali per fratres prescripti cenobii sollicite providetur..«). Ta hospic je imel tedaj očitno velik pomen pri poživljanju prometa prek naših dežel, česar so se zavedali mnogi ugledni dinasti in velikaši, ki so ga obdarovali s posestvi in privilegiji: patriarh Bertold Andeški, vojvode Friderik II. Babenberški in Ulrik III. Spanheim, Gebhard Žovneški idr. Pogosto se omenja še celo 14. stoletje in šele kasneje vesti o njem izginejo.«

dr. Miha Kosi, Potujoči srednji vek, Cesta, popotnik in promet na Slovenskem med antiko in 16. stoletjem

NA VELIKONOČNI PONEDELJEK 9. APRILA -V EMAVS, po ogrski poti od Špitaliča do Zg. Tuhinja

Dr. Miha Kosi navaja tudi, da je *»Ves srednji vek glavna cesta na Kranjsko vodila prek Motnika in po Tuhinjski dolini na Kamnik, kjer se je v Špitaliču pod prelazom Kozjak (658 m) nahajal tudi znamenit hospic sv. Antona, ki so ga upravljali vetrinjski menihi.«*

In zaradi teh zgodovinskih dejstev, Marjeta ni mogla pritrditi Branetu, ki je po prvem raziskovanju ugotavljal, da po Tuhinjski dolini se ne da peš hoditi proti Kamniku. Bo boljša varianta čez Trojane proti sv. Jakobu v Borjah nad Vačami in Šentjakobu proti Ljubljani, je razmišljal. Po Marjetinem argumentu, *saj tudi po Dolenjskem nismo hodili po dolini proti Trebnjemu, kot so verjetno včasih, temveč smo prišli čez hribe in doline do sv. Jakoba na Vrhtrebnju, nad Trebnjem*, je Brane poskusil. Šel je in hodil in prišlo je pisanje **»Od Vranskega do Kamnika skozi Tuhinjsko dolino.«**

Med drugim je zapisal: *«...Po nekaj 10 metrih pri prvem odcepu gremo desno na kolovoz in mimo kapelice na desni in opuščene kmetije (Špitalič 45) po kolovozu dol v zaselek Nova Reber in gremo kar naprej v dolino v kraj Špitalič s cerkvijo sv. Antona (in še vidnimi ruševinami po vsej verjetnosti nekdanjega Špitala).*

V Špitaliču bomo začeli na velikonočni ponedeljek našo pot v Emavs, s sveto mašo v župnijski cerkvi sv. Antona.

Po sveti maši si bomo ogledali razvaline hospica. Čeprav ne bomo za seboj imeli še nobenega kilometra hoje, si bomo ob nekdanjem hospicu vseeno privoščili malico.

Sredi dneva pa bomo le začeli hoditi. Po kolovozu in stezah čez senožeti in gozd bomo prišli do skoraj opuščene vasi Spodnji Okrog, v njej živita le še dva moža. Čez senožeti v Veliki dolini bomo šli proti Češnjicam v Tuhinju. V gozdu nad senožetmi se še vidijo sledi stare ceste, kjer je verjetno romal tudi grof Ulrik Celjski. Je pa ta pot že povsem zaraščena, je zapisal Brane. Pot nas bo peljala naprej po dolini potoka Češnjica, ko se kolovoz ob potoku konča, zagledamo pred seboj kozolec in tam je spet kolovoz, ki pripelje do ceste, ki pelje v vas Češnjica. Mi bomo šli samo nekaj m po asfaltu, nato pa kolovozni poti desno v hrib, po gozdu... in tako naprej. Res bomo lahko malo raziskovali, a brez strahu, z nami bo Brane, ki nas bo pripeljal v vas Golice in do Zgornjega Tuhinja.

Ta del ogrske poti teče od Vranskega in kraja Ločice, nad dolino Motnišnice z glavnim naseljem Motnik in Špitalič. Na prelazu Kozjak se cesta prevesi v Tuhinjsko dolino. V zgornjem delu doline je večina vasi na pobočjih pod Menino planino. Večji kraj je Zgornji Tuhinj, ki je omenjen že leta 1213. Iz 13. stoletja je tudi cerkev sv. Marije Vnebovzete, ki je bila že večkrat predelana, ohranjeni so fragmenti reliefov gotskih oltarjev. Nad njo je na Planini cerkev sv. Vida. Današnje župnišče naj bi bil preurejen nekdanji dvorec Celjskih grofov. Ko zaslišim ali preberem Celjski grofje, sem v mislih že v letu 1430 in na Tierri de Campos v Španiji. Ulrik II. Celjski, ki je bil na viteškem in spokorniškem romanju, se je tu srečal s španskim kraljem Juanom II. de Castilla, ko je šel kralj za Veliko noč iz Astudilla v Amusco. (pri Fromisti), 30 km od kraja, kjer poteka *»camino frances«*.

Leta 2003 in 2004 smo obiskali s prijatelji poti sv. Jakoba kraj Amusco, kjer so nas sprejeli zelo ljubezno, tako domači župnik kot župan, pridružil se nam je tudi takratni veleposlanik v Madridu, g Tomaž Lavrenčič.

In zdaj bomo hodili približno tam, kjer domnevamo, da je Ulrik II. jahal in spremljalo ga je šestdeset konjenikov. Veličastno!

Za hospici so začela za popotnike in romarje nastajati gostišča v srednjeveških mestih. V knjigi potujoči srednji vek je zapisano, *da so bila gostišča gotovo v vseh mestih in trgih na Slovenskem, tako, da so imeli popotniki v poznem srednjem veku kljub tedanji majhni potovalni hitrosti zagotovljeno prenočišče tako rekoč vsak dan. V prvi polovici 14. stoletja, imamo številne omembe takih mestnih gostišč v zvezi s pravnim običajem obstajaja - v letih 1314, 1319 in 1320 v Kamniku, 1318 v Škofji Loki, 1318 in 1335 v Ljubljani, 1346 v Celju...*

V srednjeveški maniri imajo v Zgornjem Tuhinju okrepčevalnico »Pri mežnarju« in to je tako vabljivo ime, da se bo treba »en malček« ustaviti.

Šoferje bodo prepeljali do avtomobilov v Špitalič in naše romanje po ogrski poti se bo nadaljevalo en drug dan.

**Dragi prijatelji vse vas lepo vabiva na velikonočni ponedeljek
9. aprila, da pridete ob 8,00 uri pred trgovino Mercator na Rakovnik v Ljubljani,
da se presedemo ali prisedemo v avtomobile ali ob 10,15 uri v Špitalič v Tuhinjski
dolini, kjer bo ob 10,30 sveta maša v cerkvi sv. Antona.**

Dragi prijatelji vesele in blagoslovljene velikonočne praznike vam vsem želiva z velikonočno pesmijo iz Stiškega rokopisa

***»Naš gospud je od smrti vstal
od nega bridke martre;
nam je se veseliti,
on nam hoče trošti biti
Kyrie eleison***

V LJUBLJANI, 02.04. 2012

Komposteljska romarja

Marjeta in Metodij